

NIEWIADOMIE (22) *av*

W pisowni łącznej (20), w rozłącznej (2).

Pierwsze e, a oraz o jasne, końcowe e prawdopodobnie jasne (tak zwykle w -e).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w. s.v. wiadomie.

1. *Nieświadomie, bezwiednie, nie zdając sobie sprawy z czego; inscinter Mącz, Calep, Cn; per ignorantiam Cn (16) : Polepłfmy fie łtego cochmy niewiádomie zgrzełfyli. March¹ A3v [idem] March³ V3; KrowObr 147; Inscinter, Niewiedząc niewiádomie/ głúpie. Mącz 372d; y iáko łam ná fie niewiádomie wydał dekret ná zginienie łwoie *RejZwierc* 204v; *WujJudConf* 38; byłem/ powiáda bluzniercą/ przenáłłádownikiem/ y Hánbićielem: álem dołtąpił miłosierdzia/ przeto zem niewiádomie czynił/ w niedowiárlstwie. *SkarŻyw* 80; Dłu^{go} płácząc/ miał potym od Pána Bogá poćiechę, poniewáłz niewiádomie grzełfył. *SkarŻyw* 184, 184; *Calep* 541b.*

*W przeciwstawieniu: »wiadomie ... niewiádomie« (1): Bo bárczy ten grzełfy/ ktory wiádomie włým łumnieniu/ y z vporu hárdego zle czyni: niłzi ten/ ktory nie wiádomie w błédnym łumnieniu y bez vporu w grzechu leży. *SkarŻyw* 79.*

W charakterystycznych połączeniach: niewiádomie czynić, (z)grzeszyć (w grzechu leżeć, grzechy popełnione) (7), obrazić, opuścić, wydać na się wyrok.

*Zwrot: »niewiádomie chodzić« (1): Rzełł on człówek/ nie znam cie y niewiem nácz godziłz/ Ize ták niewiádomie miedzy láfy chodziłz. *RejWiz* 46v.*

*Szeregi: »niewiádomie albo z krewkości« (1): tákowa vłtáwá ielt Boża/ że ktożkolwiek niewiádomie/ ábo z krewkości zgrzełfy/ ábo z pokuły dyabelłkicy/ bédzieli miał łkruchę/ á łpowiáda fie/ tedy Bog iemu grzechy odpułci *HistRzym* 115.*

*»wiadomie i (abo) niewiádomie« (3): á odpułć mi grzechy moię/ dobrowolnie y poniewolnie popełnione/ łłowy y vczynki/ wiádomie y niewiádomie. *LatHar* 211, 69, 228. [Ponadto w przeciwstawieniu 1 r.]*

2. *Bez ugruntowanej znajomości rzeczy (1) : Inexploratus contrarium explorato, Niewywiełziány/ niełołwiádczony/ niewiádomy/ nieskołztowány. Explorato seu explorato, Niewiádomie/ niełołwiádczyłzy fie. *Mącz* [169]c.*

3. *Nagle, niespodziewanie, bez powiádomienia; potajmnie (5) : PAni dwu ná wieczerzą/ do łiebie prołiá/ Więc dobrą myłł tu łobie/ z nimi vczyniá. Pan niewiádomie przyłzedł/ kołáce do domu *RejFig* Bb6v; Pátrż co Hánibál on łławny Hetman Kárthágiłłki vczyniá/ gdy Rzymiáne náń niewiádomie przyłzli *RejZwierc* 163, 153; [i wzięłem mu go [przywilej] był niewiádomie, abym był ukazał w Polsce dla ostrożności naszym panom *PamJanecz* 303.].*

*Szeregi: »niewiádomie i náł náłdzieję« (1): y chcąc fie do Hiłzpániey wroćić/ niewiádomie y náł náłdzieję/ do Sycyliey ziemie Włółkicy wiátry go przygnáły. *SkarŻyw* 543.*

*»niewiádomie a niewiádomie« (1): iłł áni łam wzwie iáko niewiádomie á iáko niewiádomie przypáłdnie mu włzytko/ chocia łam o tym áni pomyłli áni fie tego náłdzyewa/ iłł y hogáctwá/ y dołtoieńłthwá [...] áni fie łam obaczy/ gdy przypáłdną ku łtanowi iego. *RejPos* 316v.*

Synonimy: 1. nieumiejętnie; 2. niepewnie; 3. niespodziále, niespodzianie, niespodziewale, niespodziewanie.

Cf **WIADOMIE**

IM